

Ardeaulul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Sporirea circulației fiduciare

În cercurile financiare a produs mare senzație modificările și diferențele foarte mari ivite în situația săptămânală a Băncii Naționale din 27 Octombrie a. c.

Din informațiile particulare, reiese că modificările introduse în situațiile săptămânale ale Băncii Naționale, precum și unele conturi noi ce s'au făcut după recomandările dlui Bolgert, subdirectorul serviciului de studii de pe lângă Banca Franței. Ele au în vedere stabilizarea cursului leului și se fac treptat pentru a se evita modificările bruște.

Tot pe cale particulară am aflat că Banca Națională prevalându-se de legea din luna Iulie a. c. de a-și mări stocul de devize, prin cumpărări la cursul zilei, își va mări treptat circulația fiduciară până la 31 Decembrie a. c., când se crede că va ajunge la 24 miliarde lei.

A Banca Naționala szaporította bankjegyforgalmát

A Banca Naționala október 27-iki hetijelentése igen érdekes változtatásokat mutat. Hivatalos helyen tagadják ugyan, hogy bármilyen újabb bankjegykibocsátás történt volna, azonban magánúton megerősítik azt a hírt, hogy újabb bankjegykibocsátást, Bolgert francia bank aldirektorának utasítására ténylegesen történt. Az újonnan kibocsátott bankjegyek emissziójánál tekintettel vannak arra, hogy a lej stabilizálásának kurzusára, esetleg később ne kellessen erős hatást gyakorolniok és ezért az új bankjegyek forgalombahozatala részletekben történik meg.

A Banca Naționala, a június hónapban hozott törvénytől eltekintve, az utóbbi napokban újabb bankjegyeket hozott forgalomba, elsősorban ama hatalmas devizakészletek vásárlására, továbbá a hitelgény kielégítésének megkönnyítésére. Ugy tudják, hogy december 31-ig a Banca Naționala bankjegyforgalma elfogja érné a 24 milliárd lejt.

Uj középbank alakul Bécsben a Liebig-cég bevonásával

A Chrissoveloni Bankházat és a Pesti Hazait is be akarták vonni az új alakulatba

A bécsi Liebig Bankház tudvalevően a legnagyobb textilgyári konszernekkel rendelkezik. Közép-Európában Reichenberg környékén 40.000 munkásuk dolgozik. Némrég jelent meg a külföldi lapokban, hogy Lengyelországban 12 millió d llárért vettek egy erdőt. A bankház kommanditistái Speyer Elissen Newyork, Schroeder London, Dellbrück Schickler Berlin és más világhírű ankcégek. A Liebig Bankház hasonlóképen mint a többi nagy bécsi ipari cégek, mint

Schoeller, Gutman, néhány évvel ezelőtt hitelszükségletük ellátásának megkönnyítésére bankházat alapítottak,

amelyben a fent megnevezett bankházak mint kommanditisták vettek részt. Az idők folyamán azonban bebizonyosodott, hogy a bankházak az ipari cégek jóhírnevének nem használtak. Ennek tulajdonítandó, hogy

a Gutman-cég likvidálja bankházát és a Schoeller-cég, dacára a Bodenkreditanstalttal

való szoros kapcsolatuk, szintén redukálja banküzletit

Liebigék ezt a kérdést úgy akarják megoldani hogy az ő érdekelt-ségükhöz tartozó Austro Polnische Bank, likvidált, de még ennél is keretében egymillió schilling alapítókével új részvénybankot létesítenek, amelybe a Wolk Jolesch & Cie.-cég is beolvad. A Liebig Bankház hosszabb idő óta folytat tárgyalásokat, hogy az új alakuláshoz külföldi üzletbarátait partnerekként megnyerje. Szó sem volt róla, hogy

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Chrissoveloni Bankház is résztvesznek az alakulásban.

Ez a terv azonban meghiúsult, míg most megállapodások létesültek a Niederösterreichische Escompte Gesellschafttal és a Friedenstein-céggel, amelyek szintén résztvesznek az alakulásban. Az új vállalat vezérigazgatója dr. Herbert Wolk lesz.

Procesul între soc. Sonametan și consumatorii de gaz metan

Între consumatorii de gaz metan și soc. SONAMETAN este un proces de multă vreme. Primii susțin că urcarea prețului gazului metan de către Sonametan nu este justă.

Consumatorii s'au adresat ministerului de industrie, rugându-l să facă cercetare și în consecință să oblige soc. Sonametan să revie la prețurile vechi.

Problema — despre care de altfel am scris de multe ori — a ajuns atunci într-o situație de studii. Ministerul a numit o comisie care a făcut cercetări la faaț locului; însă comisia nu și-a putut termina lucrările, fiindcă a fost în ultimul moment, după o muncă ce a durat 6 luni, rechemată. Cererea consumatorilor a rămas deci în litigiu, iar d atunci deși ei au făcut mai multe intervenții, ministerul nu a mai făcut nimic pentru a rezolva memoriul lor.

Surprinzător e faptul, că ministerul de industrie, respectiv direcțiunea generală a minelor a comunicat săptămâna trecută sindicatului consumatorilor, căci după cum se știe ei sunt organizați în sindicat, cu cererea lor pentru revizuirea prețurilor a fost respinsă.

Neavând altă cale sindicatul a hotărât a se adresa justiției, cu atât mai mult, cu cât soc. Sonametan fiind o societate comercializată, nu poate urma prețurile conform statutelor, decât numai din cauze foarte bine motivate.

Criza împrumutului stânjeneste întreg comerțul

Creditele sunt scumpe și din acest motiv comerțul este inactiv — Stânjenirea activității comerciale

În urma crizei de guvern isbuenite, aproape toată viața noastră economică s'a paralizat, în special pentru că

asteptând rezultatul tratativelor de împrumut, s'a menținut o anumită rezervă pe piață.

În această privință este foarte edificător raportul consulatului francez din România. Oficiul Comercial al Consulatului francez din București, în constatările sale spune categoric, că

„piața română continuă să fie nestabilă și grea”

din cauza nesiguranței împrumutului de stabilizare. Și această situație continuă să dăinuască, spre nefericirea noastră, fiindcă politica nu s'a mărginit la stabilitatea necesară.

Recolta din acest an nu corespunde nici așteptărilor și nici nevoilor consumației.

În consecință, cum să putem vorbi de export atunci, când noi suntem nevoiți

să importăm și cereale?

Dealtfel deocamdată pe întreaga piață se manifestează o anumită rezervă, din toate punctele de vedere, avându-se în vedere încercările inițiate pentru stabilizarea valutei noastre.

Plățile se fac foarte anevoie, iar moratoriile și falimentele sunt la ordinea zilei.

Din provincie se semnaleză oareșcare activitate în privința exportului unor produse, dar acest export se manifestează în special pentru fructe, petrol și alte produse mai puțin importante.

Piața este paralizată și din cauza lipsei de numerar, fiindcă

băncile nu prea pot acorda împrumuturi, deoarece nici ele nu prea primesc reescompturi.

Produse, cu toate acestea, aproape pretutindeni, se vând pe credit, numai ea să se poată înregistra oareșcare mișcare în afaceri.

Toată lumea, de altfel are în vedere că afaceri numai pe credit se pot realiza mai ușor și din acest motiv se distrug multe întreprinderi, cari

acordă credite prea exagerat de dese și mari.

Situația aceasta reacționează de altfel întreaga piață română, care în expectativa împrumutului, a început să devină paralizată, fiindcă fiecare om de afaceri este cam rezervat, în perspectiva încercărilor stabilizării, a cărei tărăgănire ne-a creiat nesiguranța.

Datoriile interne ale C. F. R. au ajuns la cifra fantastică de 3 miliarde și jumătate

Situația critică a industriilor furnizoare

Ziarul „Argus” din București cu privire la cifra datoriilor c. f. r. publică un articol, care pentru deosebita lui importanță, față de industria și furnizorii ardeleni îl publicăm mai jos în întregime. Iată ce spune confratele bucureștean.

Sunt cel puțin 8 ani, de când administrația C. F. R. rămâne mereu în restanță cu plata sumelor datorate în primul rând industriilor metalurgice și miniere din țară, precum și altor industrii furnizoare de felurite materiale pentru nevoile C. F. R.

Suspendarea continuă a plăților

Cifra acestor datorii s'a îngrozit formidabil, mai întâi prin suspendarea completă a plății datoriilor vechi, contractate de C. F. R. înainte de 1925.

Această cifră reprezenta pe atunci aproape un miliard lei.

De atunci a început să se lichideze numai furniturile curente, dar numai în 1925 și 1926. În 1927 și 1928 plata furniturilor curente s'a făcut numai în parte, achitându-se doar un procent de 5—25 la sută, cel mult, din valoarea furniturilor livrate de industriași și alți furnizori.

Survenind mai cu seamă deficitul C. F. R. din ultimii 2 ani, plata furniturilor a mers din ce în ce mai greu, iar în ultimul timp, direcția C. F. R. d'abia a putut achita câte o cotă de 5—10 la sută, din valoarea datoriilor curente, și aceasta la o lună odată și chiar odată în două luni.

Trei miliarde datorii

Între timp, la cifra formidabilă a restanțelor vechi și mai noi, s'au suprapus sumele datorite pentru furniturile în curs ce urmează a fi achitate, pentru combustibil, material rulant, nou și reparat, pentru diferite alte materiale, etc. Astfel până la 31 Decembrie 1928, datoria generală a C. F. R. către furnizorii ei interni, va atinge cu certitudine cifra considerabilă de

3—3 jum. MILIARDE LEI

Această cifră fantastică, la care se urcă datoria internă a C. F. R. pune industria noastră într-o situație dezastruoasă.

Credit forțat

Iși închipuie oricine, ce însemnează lipsa acestei cantități de numerar lichid din circulația particulară și mai ales consecințele acestei lipse.

Astăzi când circulația noastră fiduciară este atât de artificial restrânsă și limitată la hotarul unui plafon arbitrar; când creditul este atât de rar și atât de scump, industria trebuie să facă credit statului, termen nehotărât, de scadență, pentru suma de 3 jum miliarde lei.

Rolurile s'au intervenit complet, Industria națională a fost transformată în mod forțat, în bancher al Statului, un bancher care împrumută în natură, dar care nu știe nici când și nici cum va intra în posesiunea creanțelor din portofoliu.

Creditul industriei și dobânzile

Până în vara acestui an, industriile s'au mai ajutat, făcând uz fie de creditul insuficient și greoi al Societății Naționale de Credit Industrial, fie plătind cunoscutele dobânzi exorbitante finanței particulare.

În ultimul timp și acest credit a fost retras, în cea mai mare parte, astfel că industrii solide, cu un activ din cele mai bogate, se văd puși în situația cea mai penibilă din cauza dificultăților de plată ale C. F. R.

Este o postură, cu atât mai primejdioasă, cu cât această insolubilitate a C. F. R., izbește în cele mai viabile și puternice întreprinderi românești.

Pentru multe industrii, dobânzile compuse, plătite până acum creditorilor în comptul creanțelor C. F. R., au și înghițit aproape întreg capitalul înscris în aceste creanțe.

Somajul industria

Este de prisos să mai insistăm asupra dificultăților financiare prin care trec industriile furnizoare ale Statului și ale C. F. R., dificultăți, constituind nu numai o piedică dar un pericol iminent chiar pentru existența acestor industrii precum și pentru zecile de mii de muncitori industriali, concediați în ultimul timp din serviciul lor și rămași muritori de foame.

În aceste condiții se află astăzi muncitorii din uzinele metalurgice din țară și mai cu seamă dela minele de cărbuni.

Căderea neașteptată a guvernului, a dat problemei, un caracter și mai acut.

În nădejdea apropiatului împrumut pentru stabilizarea leului și pentru refacerea C. F. R., care în mod natural urma să servească și pentru lichidarea datoriilor C. F. R. un compromis de răbdare a intervenit între diverșii factori interesați la încasarea creanțelor datorite industriei de către C. F. R.

Industria, a mai putut întreține cu baloane de oxigen, vechile ei relațiuni cu instituțiile financiare, cari i-au înlesnit creanțelor C. F. R.

Astăzi, când se întrezărește din cauza împrejurărilor politice, probabile noi amănări și dificultăți, în încheierea împrumutului, instituțiile financiare revizuiesc din nou compturile debitorilor lor, creditorii la C. F. R., restrângând creditele acordate, ceiace însemnează pur și simplu, pentru furnizorii C. F. R.: catastrofa.

Industriași nu se mai pot adresa Creditului Industrial, care acordând credite foarte restrânse în raport cu valoarea întreprinderilor, le leagă totuși de așa natură, că ele nu mai pot recurge la creditul altor instituții financiare.

Cu acest credit insuficient, furnizorii C. F. R., nu se pot ajuta.

Prestigiul ordonanțelor de plată ale C.F.R.

Pe de altă parte, ei nu se pot adresa Băncii Naționale pentru a obține un credit mai larg și mai ieftin, pentrucă la acest mare institut financiar, ordonanțele de plată ale C. F. R. nu sunt considerate ca portofoliu comercial și deci nu pot fi scontate.

Ceva mai mult. Chiar pentru plata impozitelor, statul nu primește în compt dela furnizorii C. F. R., ordonanțele de plată respective ba însăși administrația C. F. R. refuză să plătească aceste ordonanțe atunci, când la rândul lor, furnizorii sunt debitori ai C. F. R., pentru transporturile ce le sunt necesare.

O situație absurdă

Anomalia merge atât de departe, încât atunci când o industrie are de

primit o ordonanță de plată pentru furnituri curente, ea nu intră în posesiunea ei, decât după ce a plătit în numerar, anticipat, enormele taxe de timbru și înregistrare, rămânând ca după ce a vărsat la Stat taxele de timbru în cifră de sute și după ce a livrat marfa C. F. R., să capete în mână o ordonanță de plată, care pentru interval de luni și uneori chiar de ani de zile, n'are nici o valoare, termenul pentru achitarea ei fiind nedefinit.

Este o situație atât de falsă și absurdă, în acest veșnic litigiu al CFR cu furnizorii lor, în cât socotim că, în nici o țară din lume, asemenea inechități și anomalii din partea unui organism administrativ de Stat, nu s'ar putea petrece.

Credem că viitorul guvern va găsi soluția necesară pentru a pune capăt, cât mai curând, acestei stări de lucruri anormale, care constituie un imens prejudiciu pentru interesele economiei generale, pe lângă că pune în primejdie, viața industriei naționale, care merită tot sprijinul și soliditatea Statului.

Ne asumăm părerile confratelui nostru toate.

Sugár Sándor vezérigazgató kivált a Roman Arbor Részvénytársaságtól

A Timişana Bank leépíti favállalatait

Nagyváradai tudósítónk jelenti: Sugár Sándor az „Arborele Român S. A.—Roman Arbor R. fakereskedelmi vállalat vezérigazgatója a cég érdekeltiségéből kivált. Sugár Sándor vezérigazgatója volt ezen cének alapításától kezdve egyben pedig egyik fő részvényese is, amely nyílt a vállalat részvényeinek 33 százalékát a tulajdonát, 33 százalékát a Banca Timişana, 35 százalékát pedig Popa Constantin vállalkozó tulajdonát képezte. A cég alapításának második működési évében Popa Constantin érdekeltiségét a Banca Timişana váltotta magához egy tranzakció kapcsán és ilyenformán a Banca Timişana a Román Arbornál kétharmados részvénytöbbséget szerzett Sugár Sándor vezérigazgatóval szemben. Még a tavasz folyamán megemlékeztünk a Timişana bank közgyűlésének lefolyása után arról, hogy az igazgatóság elhatározta, hogy az érdekeltiségéhez tartozó favállalatokat leépíti. Az első favállalatát az Acsuvei Erdőkitermelő Részvénytársaság likvidálását még a nyár folyamán megkezdte, temesvári detail fatelepét feloszlatta, illetve eladta. Sugár Sándor vezérigazgató kilépésével az a hír került szakszörökben forgalomba, hogy a Timişana Bank az Acsuvei Erdőkitermelő likvidálása után a Román Arbor is nagyarányú veszteségei miatt, — amelyek a vállalatot a múlt években részint a rossz üzleti konjunktúra, részint pedig a helytelen és zakszerűtlen vezetés

folytán érték, — leépíti.

A Timişana Bank igazgatóságának ugyanis ezekkel a likvidálásokkal az az intenciója, hogy mentesítse a bankot az ugynevezett „ipari” politikától és eredeti, régi „finanszírozó” politikához térjen vissza. Az igazgatóság ezen célkitűzését ügylétszik az új vezérigazgató Sutescu Pantelimon, aki egyébként a Banca Generală letéteményese az intézetnél, most a legrövidebb és legkategorikusabb formában keresztül is hajtja.

Stabilizálják a bolgár valutát. — Egy dollár 193 leva

Mint ismeretes, a bolgár valuta a leva, már 1923 decembere óta teljesen stabilan fekszik a világpiacon és míg azelőtt nagy játék folyt ebben a valutában, addig most öt esztendő óta a kurzusa teljesen változatlan. A dollár viszonya a levához továbbra is 1:193, illetve egy dollár 193 levába kerül. A Bolgár Nemzeti Bank a levát ezen az alapon akarta már régebben stabilizálni, mely terv azonban a kormány ellenzésével találkozott.

A stabilizáció kérdése azonban most már nem tűr haladékot, miután Bulgária a legutóbb felvett külföldi kölcsön emissziójának előtt kötelezte magát, hogy az emisszió utáni 6 hónapon belül szabaddá teszi a devizaforgalmat és a forgalomból bevonja a 200 leva névértéken aluli bankjegycimleteket.

Igy tehát a stabilizáció kérdése most már nemcsak aktuális, hanem egyenesen sürgős és előrelátható, hogy a Bolgár Nemzeti Bank által tevével stabilizációs programot viszik keresztül, mely a levának a dollárhoz való viszonyát 1:193 arányban rögzíti le.

DIANA

sós borszesz, vezérképviselő „GEA” KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

A C. F. R. adósságai november végéig 3 és fél milliárd lejre emelkedtek

A szállítók lehetetlen helyzetbe kerültek, mivel évekig nem jutnak követeléseikhez — Ha a C. F. R. vezérigazgatósága és a kormány nem segít, senki sem fog szállítani többet a C. F. R.-nek

Nyolc éve már, hogy a CFR tartozásainak rendezését vagy csak részben, vagy egyáltalán nem teljesíti. Az állam hatalmas összegekkel tartozik már a szénbányáknak és iparvállalatoknak. Ezek az adósságok még 1925. előtt keletkeztek, amikor a CFR alig 5—25 százalékát fizette ki a szállítások valódi értékének. Talán egyedül csak 1925-ös évben rendezte valamennyire adósságait a CFR, azonban ugy az előző évek, mint az utóbbi években történt szállítások kifizetését egyegyedére redukálta és így ma már az összes tartozások értéke meghaladja a 2 milliárd lejt. Az ez évben történt tüzelőanyagok, gördülőanyagok és más javításhoz szükséges anyagok és javítások értékével

az eddigi 2 milliárd adósság 3—3.5 milliárd lejre növekedett 1928. november végéig.

Természetes, hogy az államnak ez a horribilis adóssága kihatással van a belföldi iparra is, amelyet érzékenyen sújt az államnak késedelmes fizetése. Az államnak ez a hatalmas adóssága a nemzeti ipart is lehetetlen helyzet elé állítja és egy ilyen hatalmas készpénzösszeg hiánya katasztrófálisan érezhető az ipari termelésben. Az állam, amely 3 és fél milliárd értékű anyagot vásárolt, az iparvállalatokat majdnem ugyanilyen összegű adósságok esinálására kényszerítette, amely adósságot az iparvállalatok képtelenek rendezni mindaddig, míg az állam velük szemben fennálló tartozásainak rendezése elől folytonosan kitér. A mesterségesen előidézett pénzhiány és a hitelek megszorítása már amúgy is válságba sodorta a nemzeti ipart és ha az állam az iparnál természetben felvett kölcsönöit nem rendezi, úgy a román ipar és kereskedelem rövid idő alatt teljesen összeomlik.

A CFR-nek történt szállításokkal az ipar bankkölcsönökhöz kellett folyamodjon, mintán a nemzeti hitelintézet az áruk előállításához szükséges tőkével nem alimentálta a szállításokat végző vállalatokat. Az igénybe vett kölcsönök kamatai azonban a késedelmes fizetés folytán annyira megnövekedtek, hogy egyes régi adósságoknál már a szállított áru értékét is túlhaladják. Természetes, hogy ilyen kamatok mellett

az iparvállalat, mely a CFR-nek szállítója volt, a hatalmas kamatmegterhelés folytán a leg-súlyosabb válságba jutott.

A nemzeti ipart fenyegető katasztrófa kihat az iparvállalatoknál alkalmazásban lévő munkástömegekre is, mert az iparvállalatok az állam késedelmes fizetése folytán üzemüket leépíteni voltak kénytelenek és így a munkások tizezrei kerültek ki az utcára és szaporítják a nyomorral küzdő munkanélküliek számát. Annál súlyosabban jön számításba a CFR-nek a késedelmes fi-

zetése, mert éppen azt az iparágat teszi tönkre, amely eddig a román nemzeti iparnak legerősebb támpontja volt.

A helyzet a politikai bizonytalanság folytán az utóbbi időben még jobban súlyosbodott, mert a Creditul Financiar, mely eddig ezen iparvállalatokat legalább némileg segítette, a kormánykrisis folytán a további kifizetéseket majdnem teljesen beszüntette. A helyzet a legszomorubb és csak a valuta stabilizációja és a külföldi kölcsön gyors megkötése és ezáltal a külföldi tőkének beözlönése javíthat valamit az agaszto helyzetben.

A Banca Naționala, mely hivatva volna oleső és megfelelő tőkével ellátni a CFR-t, nem rendelkezik egy olyan kereskedelmi szekcióval, mely a CFR adósságait rendezné. Más oldalon maga az állam sem igyekszik szállítóinak súlyos anyagi válságán segíteni, mert még az adóban, ahol pedig az állam a hitelező — sem fogadja el, illetve veszi levonásba, a szállítóknak a CFR-rel szemben fennálló követeléseit, hanem az adózásnál szigorúan követeli, hogy a vasut hitelezője, a szállító adóját készpénzben fizesse be az államkasszába.

Ezek a lehetetlen állapotok még

feltűnéstkeltebbek a CFR-nél történő szállításoknál, mert a szállító nem kap a szállítás után megfelelő összegű állami bont a szállított értékről, csak az esetben, ha a követelésének összege utáni bélyegilletéket az államkasszába előzetesen befizette.

Ez a bélyegilleték egyes szállításoknál olyan óriási összegekre rug, hogy a szállítónak nem célszerű az amúgy is kihitelezett árnya után a bélyegilleték előre való lerovásával még további tőkét befektetni

azért, hogy néhány hónap, esetleg év múlva verifikálják követelését.

Ez az eljárási mód egyetlen országban sines bevezetve és ezek az anomáliák, melyek az állami adminisztrációban nálunk előfordulnak, teljesen abszurd jellegűek és nem alkalmasak másra, mint a CFR szállítóinak teljes tönkretételére.

Reméljük, hogy az új kormány végre változtatni fog a helyzeten és megfelelő intézkedéseket fog fogantositani, hogy a kereskedelemnek és az iparnak ezt a katasztrófálisnak nevezhető helyzetét megváltoztassa, mert különben a nemzeti ipar a teljes végromlás előtt áll.

Az erdélyi pénzpiac megőrizte nyugodtságát a regáti kamatdrágulással szemben

Regátban 22—24%-os, míg Erdélyben 17 és 18%-os kamattal történnek kihelyezések

A kihelyezési kamatláb rövid két hónap alatt olyan hatalmas emelkedést mutat, amelyre semmi alapos ok nincs. Az alig két hónappal ezelőtti pénzbőség és ennek következtében a kihelyezési kamatlábak csökkenését minden átmenet nélkül egy erős szilárdulás váltotta fel. A gabonakampány és a kereskedők őszi árufedezése nem szolgál elegendő okot erre a rapid emelkedésre. Most tűnik ki, hogy a pénzbőség csak fiktitiv esemény volt és főképp a regátban, ahonnan a kamatláb letörését megindították, most egyszerre a leggyorsabb emelkedésről érkeznek hírek. A regáti pénzpiacon a kihelyezési kamatláb a 22—24 százalékot is eléri, sőt a gyengébb kezek még ilyen áron sem jutnak pénzhez és így megint divatosá kezd válni a magántőkések kihelyezése, amely természetesen a bankkamatoknál sokkal magasabb áron kerül kihelyezésre. A magánosok 30—32 százalékot is igényelnek tőkéjük után.

Az erdélyi pénzpiac, mely eddig a bukaresti tőzsde minden hullámszását szolgálilag követte, a pénznek ezt az

ujabb drágulását egyelőre nem eszkomptálta. Ebből azt állapíthatjuk joggal meg, hogy az erdélyi bankok függetleníteni tudták magukat a regáti pénzforrásoktól és hiteligenyek-től. Erdélyben még ma is 18 százalék mellett lehet kapni pénzt, sőt megfelelő fedezettel bíró igénylőket 17 százalékkal is kielégítenek. A gyors kamatlábemelkedésnek a külföldi pénzpiac rezerváltsága a legfőbb oka, mert a külföld mindazon tételeket, amelyek az elmúlt két hónapban esedékesekké váltak, megszorította és az újabb igényeket csak egész kis mértékben honorálta.

Valószínű, hogy a kamatlábak a stabilizáció végleges keresztülvitélég a mai irányzatukat megtartják és a pénz még a Banca Naționala inflációja folytán sem fog a kéthónappal előbbi árnivóra visszaesni. Az erdélyi nagytőke ugylátszik bizalommal viseltetik az erdélyi bankok iránt, mert legfőképp ennek tulajdonítható az a folyamat, hogy az erdélyi bankok a regától függetlenül megfelelő tőkével rendelkeznek a hiteligenyek kielégítésére és így mód-

jukban áll önálló pénzpolitikát folytatniok és nem kell alkalmazkodniok a bukaresti tul szangvinikus ártólyamok változásaihoz.

Az erdélyi pénzintézetek vezetői a pénzhiány folytán megszorították ugyan a kihelyezéseket, de azon iparvállalatoknak hiteligenyét, melyekkel eddig összekötöttesben voltak, még ma is 17—18 százalékos kamattal mellett elégitik ki.

Az erdélyi pénzintézetek vezetői a pénz gyors szilárdulását nem tartják konjunkturális lehetőségnek és így a jogos igényeket minden eszközzel támogatni igyekeznek és nem használják ki a bukaresti pénzpiac által nyújtott előnyöket.

Viszautasította a miniszterium a gázfogyasztók kérését

Nem fogják redukálni a földgáz árait. — A fogyasztók szindikátusa bírósághoz fordul.

A Sonametan-társaság és a fogyasztók között már hosszú idő óta állandó harc folyik a gáz árának felemelése miatt. A fogyasztók memorandummal fordultak az iparügyi miniszterhez, kérve, hogy vezessen be vizsgálatot és kötelezze a Sonametan Részvénytársaságot a régi árakra való visszatérésre. A miniszterium ki is küldött egy bizottságot a memorandumban foglaltak megvizsgálására, azonban a bizottság öt hónapi munka után a miniszterium visszahívására munkájának befejezése előtt feloszlott. A múlt héten a bányavezérigazgatóság a fogyasztók szindikátusát leiraltban értesítette arról, hogy az árak mérséklésére beadott memorandumukat visszautasította.

A fogyasztók szindikátusa, amint hírlik, ezután a bírósághoz fog fordulni, arra hivatkozva, hogy a Sonametan kommercializált üzem és így a fennálló törvények értelmében a gáz árát csak nagyon alaposan indokolt okok következtében emelhetne volna fel.

Un imprumut pentru cumpărare de semințe selecționare

Monitorul Oficial de eri publică jurnalul consiliului de ministri prin care s'a aprobat referatul d-lui ministru al agriculturii și domeniilor și d-lui ministru de finanțe, prin care propune să se autorize Camera de agricultură a județului Brăila de a contracta un imprumut dela Banca Generală a Țării Românești, Brăila, cu dobândă de 16 procente pe an și la Creditul Rural, București, cu o dobândă de 12 procente pe an, până la concurența sumei de lei 3,500.000 care va servi numai pentru cumpărarea de semințe selecționare pe cari le va distribui mici or agricultori, luându-se toate măsurile pentru ași asigura rambursarea acestor sume de către cei cari vor primi semințele selecționare, iar Camera va restitui acest imprumut din încasările făcute în contul bugetului în curs.

PARKETTA

száraz, legjobb minőségben, legolcsóbban
Intreprindere Aradana pentru Industria lemnului
CZEIGER, RORNIS & Co-nál
ARADON.

Parkettát lerakással együtt is vállalunk. — Telefon számok: 187, 504.

Ungaria și Jugoslavia oferă intenziv grâu pentru România

Disponibilitățile de grâu ale Statelor-Unite --- Perspectivele recoltelor din Argentina și Australia --- Germania încurajează exportul grâului --- Disparitatea prețului orzului --- Navlurile

După datele recente, disponibilitățile vizibile în Statele Unite au crescut la 192 milioane de busheli grâu față de numai 114 milioane, în aceeași epocă a anului trecut, adică mai mult cu circa 2. 1/4 milioane tone.

Se mai așteaptă încă o creștere a stocului prin sosirile zilnice din toate provinciile, în decursul lui Noembrie și Decembrie.

Stocul întreg este evaluat la 266 milioane de busheli față de 142 milioane în anul trecut.

Față de 340.000 tone de grâu încărcate în aceeași săptămână a anului trecut, Statele Unite au expediat în ultima săptămână, numai circa 285.000 tone. Expedițiile mondiale de grâu și făină spre Europa

au însumat 390.000 tone față de 370.000 în săptămâna precedentă.

S'a remarcat, în ultimele săptămâni, un import mai intens de grâu în China, Japonia și India.

Nu se poate ști dacă India va mai continua să importe grâu exotic acum după ce condițiile atmosferice s'au ameliorat pentru viitoarele recolte ale acestei țări.

Perspectivile recoltelor din Argentina și Australia.

Factorul cel mai important pentru piețele internaționale este deocumdat înaintea perspectivei recoltelor apropiate din Australia și Argentina care se prezintă chiar mai bine decât în aceeași vreme din 1927. Nu este exclus ca

grâul nou australian să poată fi exportat mai timpuriu decât în anii precedenți.

Statisticianii nu lasă nerelevat faptul că dela 1 August și până la sfârșitul lui Octombrie

au fost expediate cu circa 350.000 tone de grâu mai mult decât în același interval din 1927 spre țările extra-Europene

și că n'ar fi exclus ca cerințele acestor țări exotice să se ridice dela 800.000 până la un milion tone de grâu.

Cantitățile mondiale de grâu flotante spre Europa

sunt cu circa 440.000 tone mai mici decât acele din aceeași epocă a anului trecut,

așa că nu poate fi vorba de stocuri abundente de grâu în țările de import, care consumă, pentru moment, și din propriile lor recolte.

Piața internă

Timpul prea temperat pentru sezon și foarte favorabil pentru dezvoltarea semănăturilor de toamnă influențează deasemenea asupra situației pieței de consum.

La noi și mai puțină mișcare în tranzacțiile de grâu, care nu este de loc cerută:

Morile se plâng de desfacerea grea a făinei în consumul intern.

Grâne disponibile la Brăila lipsesc, cele din Jugo-Banat de 81 kgr. cu 2 la sută se vând cu 192 sh. pentru export, cele similare

din Ungaria cu 200 sh. adică mult mai convenabile decât grânele noastre.

Germania exportă grâu

Germania o țară cu nevoia importului de grâu, continuă să exporte acest articol.

Producătorii obțin o primă de stat de 35 mărci aur tona, sau 14.000 lei la vagon, tocmai atât cât sunt impuse grânele străine importate în această țară,

care speră să importe mai târziu de calitate superioare și mult mai ieftin înlocuind astfel echivalentul grâului exportat.

Exportul orzului

Orzele au avut o săptămână calmă. Ale noastre au fost concurate de proveniențele

Canadiene scoborâte la 10.20 fl. dela 10.70 cât cotau acum 15 zile, ceea ce înseamnă circa 4000 lei vagonul.

De această scădere se pare că nu se ține încă seamă la noi, unde pretențiile deținătorilor împiedică orice întreprindere pentru export.

Porumbul

Porumburile noi, care sosesc în oboruri, nu sunt de condiția de a putea fi exportate fără de risc la un transport mai îndelungat pe apă. Dealtfel

la prețurile care se plătesc, nu prezintă nici o conveniență.

Europa se aprovizionează din mexicul american și din Argentina care a expediat,

în cursul săptămânei trecute, circa 120.000 tone față de circa 110.000 tone cu o săptămână mai înainte.

Ultimele prețuri, pentru încă

Hatalmas arányu inventíciókkal terjeszkedik a Temesvári Sörgyár Rt. Erdélyrészi Központi Főraktára

Ahírek az üzem működésének beszüntetéséről — Látogatás a kolozsvári modern gyártelepen

Az egyik kolozsvári napilapban néhány nappal ezelőtt óriási fel-tűnést keltett híre arról, hogy a Temesvári Sörgyár Rt. Kolozsvárt székelő erdélyrészi Központi Főraktára beszüntelti működését. A hírt, melyet a Temesvári Sörgyár Rt. kitűnő sörkölönlegességeiért már a legnagyobb mértékben érdeklődő vásárló közönség bizonyos megütközéssel olvasta, de — tudomásul nem nagyon vette. A Temesvári Sörgyár Rt. gyártmányai ugyanis

olyan népszerűsége tettek szert, hogy a közönség egyenként is érezte, hogy a sörkölönlegességeket nemcsak ő, hanem körülötte mindenki vásárolja

s így elképzelhetetlen, hogy az egyre fokozódó népszerűségű üzem egyszerre megszüntesse működését.

A közönség tehát nem is hitte el a képtelenné látszó hírt. A hírrel kapcsolatban felkerestük a

care în Noembrie, erau de 184 sh. cf. Hamburg-Rotterdam pentru porumburile vechi din La Plata. În același timp Italia a plătit pentru „Galfox” de Dunăre până la 202 sh. cif. Adriatică,

ceiace revine la circa 71.500 tutti bordo Brăila sau circa 66.000 șlep schelele Dunării, Italia cere însă porumb comestibil prețat uscat,

sănăos fără boabe pătate și de calitate dinte de cal, condițiuni deocamdată prea hazardoase de îndeplinit de exportatorii noștri,

Slăbiciunea burselor americane

Bursele americane încheie săptămâna cu oarecari scăderi pentru grâu și cu tendința slabă care imprimă o acalmie pe toate piețele internaționale.

Se observă însă

o dispoziție mai pronunțată de vânzare din partea exportatorilor din Budapesta și Belgrad, care se manifestă prin oferte mai presante cif Brăila,

unde găsesc, se pare, mai multă conveniență decât în susul Dunărei, alimentat de proveniențele americane, oferite mai ieftin via Hamburg și Triest.

Navigația și exportul

După toate aparențele, trebuie să ne luăm nădejdea unei activități a exportului nostru până la închiderea navigației pe Dunăre, Se poate însă ca

apropierea ei să determine, pe unii din deținătorii de mărfuri întreprindere în docuri și șlepu-i,

să le desfacă la prețurile zilei, care azi ca și mai târziu, nu vor fi în concordanță cu paritățile mondiale.

*****

Központi Főraktár kolozsvári töltő, illetőleg jéggyár telepét ahol a kitűnő és agilis Müller igazgatóval végigjártuk a raktárakat. Mosolyogva cáfolta meg a telep megszüntetéséről szóló híreket, melyekről

kategórikusan kijelentette, hogy egy szó sem igaz belőlük.

Ha már itt vagyunk, megtekinttük a Temesvári Sörgyár kolozsvári töltő és jéggyártelepét, annál is inkább, mert nemcsak az újságíró, hanem az érdeklődő kultürember is kíváncsiságra ösztönzött belől, mikor az első, futólagos szempillantásra megállapítottuk, hogy modern, tiszta, pompás gépekkel felszerelt gyártelep áll előttünk.

Első benyomásunk csak kellemes meglepetésekkel gazdagodott, amikor végighaladtunk a négy óriási turnén. A gépházban

egy 50 és egy 25 lóerős modern

Reichardt Diesel-motor szolgáltatója az energiát, jéggyára naponta nyolcezer kilógramm kristálytiszta, csontkemény műjeget termel.

Egyik ámulatból a másikba esünk, amikor a gépház kattogó, serény, modern dugaszoló, töltő és palackozó gépei előtt elhaladunk. Külön figyelmet szentelünk a sterilizáló ládának,

melyek 50-52 C. fokra hevítene, hogy a beléje kerülő üvegekből kiirtsza az erjedő gombákat, ami a sör savanyodását idézi elő.

A Diesel-motorok a velük kapcsolatban lévő kompresszorral hűtik a termelt.

S itt, a lázas, kattogó munka közepette olyan csend van, int a templomban. Precíz, minden részletében összevágó, végletlenül tiszta, pontos munka folyik. A segédkező személyzet fegyelmelzen, tisztán, géppontossággal végzi teendőjét. A fő, amit mindenütt látunk, ami dominál s ami különösen kedvessé teszi az egész gyártelepet,

az a végtelen tisztaság, amire itt végtelenül sok gondot fordítanak.

A gépek, a padló, a falak, a személyzet, minden egy jelszó alatt teljesíti hivatalát: tisztaság, tisztaság és tisztaság. A sör, amely habosan és vigan és tisztán kicsúran a töltőgépek csövein, olyan étvágygerjesztő, hogy úgy hisszük, a legelkeseredettebb antialkoholista is szomjasan kívánná meg a látványnak is üdítő italt.

Ezt mutatja a Temesvári Sörgyár Rt. Kolozsváron székelő Erdélyrészi főraktára, amely azt igazolta, hogy nemcsak a megszüntetésről nincsen szó, hanem hatalmas fejlődésen ment keresztül a vállalat. Értesüléseink szerint most veszi ki üzlethelyiségeket, hol a sajátgyártmányu, kitűnő világos és barna-sőreit fogja elhelyezni. Nyilvánvaló, hogy

a valóságnak meg nem felelő hír nem más, mint valamelyik félénk, maga gyártmányai-ban nem bízó konkurrensnek álma,

mely azonban belátható időn belül nem fog beteljesedni.

A Temesvári Sörgyár nyilatkozata

A Temesvári Sörfőzde Részvénytársaság igazgatósága a fentebb említett híradással kapcsolatban egyébként a következő cáfolat közlésére kért fel bennünket:

Az utóbbi időben szóbeszéd tárgyat képezte és legújabbban az Új Kelet november elseji számában hozott azon hír, hogy a Temesvári Sörfőzde Kolozsvár és környékéről kivonulni készül, tendenciózan terjesztett valótlanosságot. A leghatározottabban kijelentjük, hogy sem most, sem később Kolozsvárról és környékéről kivonulni nem o-gunk. Ezt annál kevésbé tehetjük, mert kiváló minőségű söreink rövid idő alatt Kolozsvártól és környéken annyira közkedveltek lettek, azokat annyira kívánják, hogy még ha akarnánk is nem vonulhatnánk vissza. Amennyiben ezen valótlan híresztelések a jövőben megismétlődnének, azok terjesztői ellen kártérítési pert fogunk indítani.

Temesvári Sörfőzde

*****

Bécsi szerkesztőségünk címe:

Benczel Béla

Wien, IV. kerület,
Schönburg Strasse 36.

I. emelet.

Reducerea taxelor vamale

Acțiunea comitetului economic al ligii Națiunilor

Comitetul economic s'a întrunit la Geneva sub președinția dlui Serruys (Franța) pentru a continua elaborarea unui raport de ansamblu asupra politicii comerciale, și pentru a examina posibilitatea unei acțiuni colective a Statelor în vederea

reducerii taxelor vamale asupra anumitor produse.

Afară de aceasta, ordinea de zi a acestei sesiuni a Comitetului Economic mai comportă

examenul chestiunilor importante a cărbunelui și a zahărului.

Membrii comitetului a trimis rapoarte asupra situațiunii actuale acestor industrii în țările lor respective și asupra dificultăților de care ele se lovesc. În ceea ce privește zahărul, Ciba și Java, producătorii principali ai zahărului de candelă, au trimis și ei rapoarte. Pe baza acestei prime documentări. Comitetul va examina procedura de urmat pentru examenul acestor probleme în planul internațional.

Comitetul Economic va mai proceda în această sesiune la un schimb de vederi asupra diverselor chestiuni și anume: starea ratificărilor a diferitelor convențiuni de ordin economic, încheiate sub auspiciile Societății Națiunilor; tendințele economice susceptibile de a influența pacea lumii;

aspectele economice în acțiunea de întreprins contra contrabandei în special în ceea ce privește alcoolul;

metodele de urmat în ceea ce privește studiile relative la înțelegerile industriale.

Iau parte la lucrările acestei sesiuni, afară de Președintele Serruys (Franța) dñii Trendelenburg, vicepreședinte (Germania), Brunet (Belgia); Barboza Carneiro (Brazilia); di Noia (Italia); Dolezal (Polonia); Dvoracek (Cehoslovacia); Ito (Japonia), Neculeca (România) și Schuler (Austria).

A temesvári Kereskedők Egyesülete memorandumban kért a postaigazgatóságtól figyelmesebb kikézésbesítést

— Temesvári tudósítónk jelenése —

A Kereskedők Egyesülete az ipari munkaadók szindikátusával karöltve memorandummal fordult a héten a temesvári posta vezérigazgatóságához, hogy az érkező posztacsomagok szállítóleveleinek kikézésbesítésénél figyelmesebb eljárást tanúsítsanak a címzettekkel szemben.

A helyzet ugyanis az, hogy a kikézésbesített szállítólevelek nem tájékoztatják pontosan a címzettet arról, hogy milyen áruval is van szó.

Ez a szállítólevél ugyyszólván minden adatot nélkülöz és csupán az érkezésről ad értesítést. Magától értetődik, hogy emiatt a csomag kiváltása rendkívül mód körülményes, rossz adalmas eljárást igényel és az üzleti életben zavarok okozója lesz. Remélhető, hogy a temesvári postavezérigazgatóság méltóan fogja kezelni ezt az ügyet és azon lesz, hogy a kérvényezők ebbeli kívánságának minél előbb eleget tegyen. A Kereskedők Egyesülete a temesvári érdekelteket testülettel együtt széleskörű mozgalmat indított,

hogy a posta a leveleket ezen-
tul naponta több alkalommal
kézbessítse ki,

A Kereskedők Egyesülete ebben az ügyben memorandummal megfordulni a postavezérigazgatóságához. Felterjesztésében említette fog

tenni arról, hogy Aradon és Nagyváradon a leveleket naponta kétszer, háromszor is kikézésbesítik, nem is szólva a külföldről, ahol a nagyobb városokban hatszor és nyolcszor visznek postát. A Kereskedők Egyesületének ezen mozgalmát a város polgársága egyöntetűen nagy szimpátiával kíséri, miután a postának csupán egyszerű kikézésbesítése hatalmas károkat okoz mindenkinek és senki előtt sem lehet kétséges, hogy ez a mostoha bánásmód a város kulturális fejlődésének gátat vet.

Elárverezték az Egyesült Bank Rt. vidéki ingatlanait

Aradi tudósítónk jelenti: Pár nappal ezelőtt tartották meg az árverést a felszámolás alatt álló Egyesült Bank Rt. borosjenői fiókszékháza és egyéb ingatlanai felett. Az árverésen szépszámu érdeklődő jelent meg és az ingatlanok a következő áron eszerltek gazdát: az Egyesült Bank borosjenői fióképületére Kalmár Ignác bokszeji intéző 1,202.500 lejt ajánlott, a raktárépületre Pless Géza borosjenői vállalkozó 400.000 lejt, a faterlepre Czitrom Jenő borosjenői fakereskedő 525.500 lejes ajánlatot tett. Ugyanevak tegnap árverezték el a csermői magtárt, amelyért Pless Géza borosjenői vállalkozó 200.000 lejt ajánlott.

Chisinauba helyezték át Grossu Frigyet a Marmorosch Blank & Co bank Oradeai fiók codirektorát

Nagyvárad tudósítónk jelenti: Nagyvárad pénzügyi életének nagy szenzációja volt a múlt héten, hogy Grossu Frigyet, a Banca Marmorosch, Blank et Co. helyi fiókjának codirektorát pár nappal ezelőtt a központi vezérigazgatóság Nagyváradról Chisinauba a Banca Creditului Besarabeanhoz helyezte át, míg a nagyvárad fiókjintézet vezetését Parimade Alexandru igazgatóra bízta. Egyes lapok szerint Grossu igazgatót ez az át-helyezés üzleti szabálytalanságok miatt érte. Munkatársunk fölkereste ebben az ügyben Paximande Alexandru igazgatót, a nagyvárad fiókiálé másik codirektorát, aki a következőket mondotta:

— Intézetünket ért milliós károsodásról szóló hírek légből kapottak. Pár szezezer lejről van szó, amelyre azonban ügyfelünk háza és a lefoglalt áruk fedezetet nyújtanak. Ezeknek

likvidálása most van folyamatban és az esetleges igen csekély differenciát csak az értékelés után állapíthatjuk meg.

— Tény az, hogy Grossu igazgató elhelyezésének az volt az oka, hogy a bank egyik ügyfelével üzleti összeköttetésben volt. Ez pedig éles ellentétben áll a központi vezetőségünk felfogásával.

— Az is tény, hogy az esetről én tettem jelentést, mert mint a központi vezetőség bizalmát élvező fiókvezetőnek, ez becsületbeli kötelességem volt. A központi vezetőség minden fióknál két vezetőt tart, akik egymást ellenőrzik éppen az ilyen ügyek elkerülése miatt.

— Egyébként Grossu igazgatót a központ kisenevbe helyezte, a Banca Creditul Besarabeanhoz, amely intézet a Marmorosch Blank affiliaoija.

Allami tulajdon lesz az aradkikindai magánvasut

A romániai magánvasutak megváltására a magánvasut társaságok leg-többjével már sikerült is meg egyezést létrehozni, a továbbiakkal pedig a tárgyalások folyamatban vannak.

Ez utóbbiak közé tartozik a Nagykikinda-Aradi Helyiérdeku Vasut Rt. is, amelynek helyzete még mindig nem nyert tisztázást.

A nagykikinda-aradi magánvasutak vonalai Jugoszlávia és Románia területén fekszenek és Nagykikinda-Ujarad-Lovrin-Perjámos, továbbá az Ujarad-Nyiró vonalon bonyolítják le a forgalmat. A magánvasut társaság 1908-ban alakult 12,010.800 korona értékű törzsrészcseppnyel és 42.291 drb. 200 korona névértékű el-sőbbbségi részvcppnyel. A vállalat később alaptőkéjét 3,552.600 koronára szállította le.

A részvcppnyttársaság 1918 óta nem fejtett ki intenzívebb működést és tekintve tisztázatlan helyzetét, mérleget sem adott ki. Ugy látszik, hogy a vállalat és az állam között a vasuti vonalak és gördülő anyagok megváltására vonatkozó tárgyalások kedvező mederben haladnak, mert november 8-ra a részvcppnyttársaság igazgatósága rendkívüli közgyűlést hívott egybe az Arad-Csanádi Gazdasági Takarék helyiségébe. A rendkívüli közgyűlésen az igazgatóság jelentést tesz az 1918-tól 1928-ig lefolyt tíz üzleti év eseményeiről és eredményeiről. A rendkívüli közgyűlés második fontos pontja az, hogy a társaság megbizsa a Magyar-Olasz Bankot a vállalat ügyeinek vezetésé-

vel és megbizást ad a pénzintézet-nek a vasut jogi helyzetének tisztázására az 1918-tól lefolyt időre, valamint a jövőre nézve. Ezenkívül a Magyar-Olasz Bank megbizást nyer arra is, hogy a román és jugoszláv államokkal a tárgyalásokat lefolytassa a vasutak megváltása ügyében és az esetleges egyezséget is megköt-hesse.

Reducerea taxelor de navigație la Sulina

Primim următoarea comunicare oficială privitoare la reducerea taxelor de navigație la Sulina:

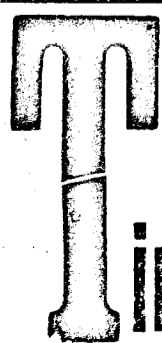
Comisiunea europeană a Dunării a luat, în ultima sesiune, următoarea deciziune în privința taxelor de navigație:

Data fiind situațiunea economică generală în intervalul dela 1 Noembrie 1928 până la 31 Martie 1929, taxa de navigație prevăzută la art. 1 al tarifului pentru bastimentele încărcând și descărcând în portul Sulina (taxa litera B) redusă dela 3 franci aur și 50 centime — la 2 franci aur și 80 și cinci centime de tonă, iar taxa prevăzută la art. 2 pentru bastimentele fluviale încărcând sau descărcând în portul Sulina (taxa litera E) e redusă dela 40 centime aur la cinci centime aur de tonă. Cu începere dela 1 Aprilie 1929 această măsură provizorie încetează.

„Norddeutscher Lloyd“ își sporește capitalul

Compania de navigație „Norddeutscher Lloyd“ a decis sporirea capitalului cu 35 milioane mărci. Adunarea generală extraordinară a societății e convocată pentru ziua de 14 Noembrie.

Nouile acțiuni vor fi preluate de consorțiul financiar Kuhn Loeb și Lee Hoggiu din New-York, care va procura capitalul prin plasarea lor pe piața americană.

Elegans, olcsó és tartós

Vas- és Rézbutort

szállít a

Timisoarai Vas- és Rézbutorgyár

Timisoara, III. Piața Bisericei (Templomtér) No. 2. — Telefon: 18-31.

Taxe de transport pe ambalaje

Un conflict între negustori și căile ferate

Comercianții de vinuri s'au alarmat de o dispoziție pe care intenționează s'o ia direcția căilor ferate. Ar fi vorba ca

tara pentru transportul ambalajelor vechi și nouă să fie sporită cu 50 la sută.

Pentru transportul vinurilor, ambalajul îl constituie butoalele. Lemnul din care sunt construite butoalele trage greu la cântar și dacă taxa de transport va mai fi majorată cu 50 la sută,

negustorii de vinuri se vor vedea cu marfa mult scumpită din această cauză.

Alarmați de intenția Direcției căilor ferate, acei negustori s'au adresat Camerilor de Comerț, cari la rândul lor au cerut Uniunii lor să ia apărarea celor pe cale de a fi năpăstuiți.

Uniunea Camerelor de comerț s'a grăbit să intervină la direcția căilor ferate, susținând că sporirea taxei de transport pe ambalaje

ar fi de-a dreptul ruinătoare pentru toți negustorii de mărfuri și în special pentru negustorii de vinuri,

cari își transportă marfa în butoaie grele.

Uniunea argumentează că în toate stațiile streine se fac mari înlesniri în ce privește transportul ambalajelor grele, cum sunt butoalele de zinc sau de lemn. În același timp Uniunea arată că

și administrația căilor noastre ferate împărtășește principiul admis de statele streine că ambalajele mărfurilor transportate, cu cât sunt mai grele, cu atât să fie mai ușor impuse la taxa de transport.

Și-n această privință se dă exemplul felului cum sunt taxele și la noi cisternele în cari se transportă produsele petrolifere. Pentru acel soi de ambalaj, cel mai greu dintre toate, se percep taxe foarte mici la transportul lor pe căile ferate.

Logice e dar ca

și pentru butoaie taxa de transport să fie cât mai mică, iar nu sporită.

Căile ferate se pare că voesc să sporească taxa pe butoaie în considerația că acest fel de ambalaj intră în categoria celor voluminoase și deși ocupă loc mult pe vagoanele platformă cu care se transportă.

Argumentele Uniunii Camerelor de comerț

sunt însă prea puternice, ca să nu fie ținute în seamă.

Această instituție mai adaugă la argumentele invocate și considerația că țara noastră face un întins comerț cu vinuri indigene, nu numai pentru consumul intern, dar și pentru export. Prin sporirea taxelor la transportul butoalelor

nu numai că se provoacă scumpirea vinurilor, dar se îngreunează și exportul respectiv.

Marfa devenind mai scumpă, nu mai poate susține concurența produselor streine pe piețele externe unde negustorii de vinuri românești au reușit să-și creeze debușuri.

Ceea ce pare mai grav în proiectarea dispoziției a căilor ferate ar fi intenția de a fi sporite taxele de transport și la ambalajele vechi, în bună parte uzate. De aceea Uniunea a cerut ca nici această măsură să nu fie luată.

După cum se vede, avem de a face cu un conflict între interesele gospodărești ale căilor ferate și ale negustorilor.

Căile ferate caută să-și asigure veniturii cât mai mari din serviciile ce le face comerțului cu transportarea mărfurilor.

Negustorii, la rândul lor, amărăți de condițiile economice și financiare în care trebuie să-și exercite meseria, au devenit extrem de sensibili la orice măsură menită să le scumpească mărfurile și, prin aceasta, să le reducă beneficiile.

Poate fi întemeiată observația căilor ferate că

unele ambalaje ocupă, prin volumul lor mare, locul altor mărfuri ce ar putea fi transportate,

dar tot așa de întemeiată e și considerația că mai ales acum nu e momentul oportun pentru împovărearea comerțului cu sporiri de taxe la transport.

Când criza economică și financiară din prezent va mai pierde din intensitatea ei și afacerile comerciale vor deveni mai numeroase, se va putea face alarmarea celor interesați, sporirea de taxe proiectată de căile ferate. Acum, trebuie să convenim cu toții, că nu e timpul potrivit pentru asemenea sporiri.

**Redacția ziarului „Ardelul Economic“ în VIENA:
Bela Benczel, Wien, IV.
Schönburg Strasse No. 36,
etajul I.**

Pentru industrializarea fructelor

Urmările legii pentru combaterea fraudelor în viticultură, lege al cărei principal scop este desființarea treptată a consumului de spirt industrial, încep să se arate. După cum se poate constata din cercetarea tablourilor de încasări ale statului,

taxele pe spirt nu produc nici 20% din evaluări.

În loc de 400 vagoane spirt cât s'a consumat anul trecut în primele nouă luni, anul acesta nu s'a consumat decât circa 800 vagoane.

Prețul prea mare al spirtului (cca. 180 lei kgr. — în loc de de 25—30 cât a fost în trecut), precum și mizeria dela sate au dus la acest rezultat îmbucurător care întrece cu mult prevederile autorului legii.

Conducătorii ministerului de finanțe și domeniul înțeleg să profite

de această situație și să caute să o perpetueze. În consecință

se va începe o propagandă intensivă pentru industrializarea fructelor.

Ministerul de domenii a decis ca din fondul de 70 milioane lei destinat acestui scop

să ajute pe cei ce doresc să transforme fructele în compoturi sau magiunuri

și să instaleze în două, trei, julețe cazane și cuptoare pentru transformarea fructelor.

De asemenea se va propune și fabricicilor de spirt,

cari din cauza reducerii consumului nu mai au ce lucra,

să-și transforme instalațiile pentru industria fructelor.

Amerika csak megrendelt árut indít utnak, hogy megszilárdítsa az európai terménypiacot

Az elmúlt napokban olyan hírek jártak be a nemzetközi tőzsdéket, hogy Amerikában a látható gabonakészletek ugyszólván állandóan növekednek, még pedig azért,

mert az ottani gabonaexportörök ezután csak annyi árut küldenek az európai piacra, amennyi éppen a kereslet fedezésére elégséges.

Állítólag az utóbbi hónapokban ugyanis az amerikai exportörök igen s omorú tapasztalatokat szereztek és a feleslegesen Európába irányított szállítmányaikon csak veszteséggel tudtak tudadni. Így tehát az európai piacokra Amerikából csak megrendelt árut indítanak utra, amely momentumnak szilárdítást kellett volna kihatnia. Mindamellett a tőzsdék nemzetközi helyzete éppen az ellenkező képet mutatja. A helyzet ugyanis az, hogy az európai terméseredmények általában föllélenül kielégítőek és az importállamok is csak kevés vételkedvet mutatnak. Az általános európai kereslet csökkenését és a szükséglet kevesbedését mutatja az a körülmény is,

hogy számos államban a Kanadából importált gabonát takarmánycélokra használják föl,

ami természetesen, dacára annak, hogy a kanadai búzát rosszabb minőségűnek tartják, nem történe meg, ha a fogyasztási igények kielégítése gondot okozna. A magyarországi gabona- és lisztexport is nagyon kis keretben mozog és Ausztriára is az idei ampány periódusában kevesebbet exportáltak, mint a tavalyi kampány ugyanezen periódusa alatt. A budapesti malomtelepeken lévő lisztkészletek körülbelül 300—325 ezer métermázsára, a vidéki malomtelepeken levő készleteket pedig

200—220 ezer métermázsára takálják és

a szakkörök véleménye szerint Magyarországon több mint félmillió métermázsas lisztkészlet van fölhalmozva.

amnek következtében a malmok közül már többen redukálták is üzemüket. A csehszlovákiai piac helyzete változatlan, míg a romániai lanyha.

Fiókot állít föl Csernovicban a temesvári „Léda“ Vegyigyár Rt.

Temesvári tudósítónk jelenti: A Léda Vegyigyár Rt., amely az ország egyik legnagyobb cipőkrém-, lakk- és vegyitermékek gyára és amely előrangú termékeit az ország egész területén bevezette jövő és január elsejével Csernovicban egy eladási fiókot létesít bukovinai és csernovicai klientálájának pontosabb és intenzívebb kiszolgálására. A Léda-gyár, amely Neubauer vezérigazgató vezetése alatt áll, ezzel egy újabb fejlődési etapjához ért el. Amint hiteles forrásból értesülünk, az új szezon kezdetével, egy újabb kitűnő vegyitermékét fogja rövidesen piacra bocsátani, amellyel a szakmában szenzációs eredményt fog elérni.

Szigoru pénzügyi reform készül Csehszlovákiában

Prágai jelentés szerint a csehszlovák kormány szigoru pénzügyi reformra készül és Pénzügyi Tanács megszervezését határozta el. A tervek szerint a pénzügyminiszteriumnak jogában lesz az egyes pénzügyintézeteket — a takarékpénztárak kivételével — közvetlen állami felügyelet alá helyezni és az intézet élére kormánybiztost kinevezni.

A kormánybiztost meg kell hívni az összes üésekre és a közgyűlésekre és a kormánybiztosnak jogában lesz a határozatok végrehajtását megtiltani; ha azok ellenkeznek az alapszabályokkal, vagy a törvénnyel. A pénzügyi reformra vonatkozó tervezet már teljesen elkészült és annak rendelkezési értelmében, ha valamely intézetnél a befutók összege meghaladja az intézet saját vagyონának négyszeresét, úgy az összegnek legalább 25 száza ékát biztos értékben letétbe kell helyezni.

BEREA

AZ

„URSUS“

**este excelentă
sör a legjobb**

Căile ferate

și problema combustibilului

Contractele-tip se desființează și căile ferate își reiau libertatea de a se aproviziona

În gospodăria căilor ferate — și pentru bugetul acestei instituții — problema combustibilului formează, incontestabil, unul din cel mai importante capitole. Iată de ce în programul administrativ inaugurat de actualul director general, cum și în programul de reorganizare în viitor a căilor ferate, chestiunea combustibilului figurează printre primele puncte de realizare urgent.

Ocotirea industriilor carburiere

Faptul că avem în țară surse de producție directă de combustibil, sub toate formele, constituie desigur un mare avantaj din punct de vedere al economiei naționale.

Un interes general, bine justificat, a reclamat, la început, chiar unele sacrificii din partea statului,

în vederea sprijinirii întreprinderilor producătoare — în deosebi a exploatareilor de cărbuni — care aveau de luptat îndată după unire, cu desorganizarea produsă de război, și apoi, cu concurența întreprinderilor similare străine. A fi continuat să fim — cum era România Mică — tributarii străinătății în ce privește aprovizionarea cu cărbuni,

ar fi fost o anomalie pentru România Mare, care este înzestrată cu zăcămintele însemnate de asemenea combustibil.

Măsurile de ocrotire a producției indigene au fost deci impuse de un elementar principiu de politică economică de stat.

Și în această privință,

nu poate fi surprinzător nici chiar faptul, că pentru aprovizionarea cu cărbuni a căilor ferate, a serviciilor de navigație, etc., între stat și producători au intervenit contracte,

prin care s'au fixat prețurile pe date determinate de timp.

Politica de ocrotire a C. F. R.

Această politică de ocrotire, însă, își are și ea condițiunile și limitele ei.

Dacă se dovedise necesară în momente de criză a producției, ea trebuie treptat diminuată în măsura în care situația exploatareilor se ameliorează. Statul a consimțit la sacrificii, dar cu condițiunea ca întreprinderile să-și mărească și să-și îmbunătățească producția.

Aceste considerațiuni au determinat pe actualul director general al căilor ferate — că, în ce privește problema aprovizionării cu cărbuni,

să reflecteze la o serie de măsuri chemate să răspundă, desigur, și necesității de ocrotire a producătorilor, dar să țină seama foarte serios și de interesele speciale ale căilor ferate.

În primul rând, cu experiența și competența sa în materie, gradul precis în ce privește d. N. Teodorescu

a putut stabili calitatea și puterea calorică a cărbunelui din diferite producțiuni,

ceea ce i-a înlesnit o selecționare foarte utilă pentru economia căilor ferate.

În al doilea rând, apreciind situația actuală a întreprinderilor producătoare și condus de principiul introducerii unui spirit de economie cât mai sever în această administrație, unde,

după război, a domnit multă risipă, a izbutit ca la încheierea contractelor de aprovizionare pe anul în curs să obție o reducere de peste 5 la sută

din prețul anterior.

Kiegyezésre van kilátás a Grünberger és Vámosi-féle fizetésképtelenség ügyében

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” nagyváradi szerkesztőségétől

Grünberger és Vámosi textilnagykereskedő cég fizetésképtelenségének ügye állandóan foglalkoztatja a közgazdasági köröket. Az önhibáján kívül vélságba jutott cég zavarának békés rendezését mind a hitelezők, mind az adósok és érdekeltek első percitől fogva egyaránt óhajtották. Eppen ezért meglepetésszerűen hallott, hogy az egyik hitelező, az Anglo-Bank nagyváradi fiókja egymillióháromszázezer lejes követelése van a fizetési zavarokba jutott céggel szemben, de a követelésére teljes bonitású tárcaváltókkal kellő fedezete van, csődmegnyitási kérelmet nyújtott be a nagyváradi törvényszékhez.

A nagyváradi törvényszék novem-

Inlăturarea Contractului-tip

În ce privește aprovizionarea pe viitor, avem informația, că în prezent sunt în studiu organelor de conducere ale căilor ferate două soluțiuni: 1) Procurarea cărbunelui prin licitație publică sau 2)

procurarea lui prin acorduri directe cu întreprinderile cari prezintă condițiunile cele mai avantajoase.

Prima soluție se bazează pe avantajele ce pot rezulta pentru c. f. r. din concurența liberă a producătorilor, cari, în perspectiva unor furnituri mari vor consimți la reduceri însemnate de prețuri.

Cea de-a doua soluție are în vedere calitatea și prețul cărbunelui la locul de producție sau la cel de consumație.

Fapt cert e, că pe viitor nu vom mai avea regimul contractelor-tip de până acum, administrația căilor ferate reluându-și libertatea de a contracta cu oricine și în orice condițiuni va crede că e mai nimerit pentru interesele ei.

latni a Reunione Adriatica di Sicurtă fõbb vezetõségével. Sza ay igazgató ezen uljának eredményétõl függ, hogy az Adria Biztosító intézet Rt. a regátban való beszerzési munkálatai mikor fognak befejezést nyerni és milyen formában fog az intéze a regátban igazgatósági és képviselői organokat felállítani. A valószínűség az, hogy egész regát területére Bullaresbe, az in éze palotát vásárol és igazgatóságot fog felállítani saját hatáskörrel, a regát többi városában pedig vezér- és helyképviselőket.

Az Adria Biztosító intézetnek a regátban való bevonulását szakkorokban ép úgy, mint az érdekeltek köreiben is nagy érdeklődéssel várják, lévén ezen intézet egy e a mondani intézeteknek legnagyobbja és üzletilleg legszolidabb biztosító a. Az intézetnek ezen terjeszkedésével kapcsolatban természetesen személyi eltolódások is lesznek, amelyekről ezen nagyarányú tranzakció befejeztével lapunk is pontos beszámolót fog nyújtani.

Issekutz Géza ügyvezető igazgató kivált az Aradmegyeytõl

Aradi tudósítónk jelenti: Érdekes változás történt két előkelő aradi takarékpénztár vezetésében. Az Aradmegyeyi Takarékpénztár, amely mintegy esztendeje Jellinek József fatermelő majoritásába került, most az új elnökigazgató intenciója szerint formálta át vezetőségét. Az átalakulással kapcsolatosan Issekutz Géza ügyvezető igazgató megvált állásától és átadta helyét Tauszk Jenő eddigi igazgatónak volt temesvári bank-cégvezetőnek, aki Jellinek József elnökigazgató igen közeli rokona. Issekutz Géza saját kérelmére vált meg az intézettől. Issekutz Gézát egyébként az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár hívta meg vezérigazgatónak, amelynek éléről Földes Soma munkássága alkalmából ünnepélyes aktusban részesíti a távozó ügyvezető igazgatót. Issekutz Géza már november elsején megvált az Aradmegyeytõl, de csak január elsején veszi át az Arad-Csanádi vezetését, ahonnan ekkor távozik Földes Soma vezérigazgató, akivel Arad egyik legtekintélyesebb pénzügyi szakembere vonul nyugalomba.

Krassói Polgári Takarékpénztár Rt. néven új bankot alapítottak Oravicán.

Lugosi tudósítónk jelenti: Krassói Polgári Takarékpénztár Rt. cím alatt folyó évi október 15-én új bank nyílt meg Oravicán. Az új intézmény a legnagyobb reménnyel néz a jövő elé, mert a legrövidebb időn belül történt jegyzése és betétele a kezdetben mindenesetre számottevő két millió lejes alapítóként, e legjobb erőpróbája volt az intézmény életképességét illetőleg. Az alapítók és vezetők közismert polgárai a kereskedelem és ipari életnek, akik az új takarékpénztár főfeladatává tüzték ki polgártársaik részére a gyors és olcsó hitel folyósítását és ezzel valóban követésre méltó példát statuáltak. A lehető legesekélyebb díjazás mellett eszközöndő, mindentéle banktranzakció közvetítésével és kereszttulajtonalával a Krassói Polgári Takarékpénztár Rt. rövidesen barátokra talál a legszélesebb rétegekben is. A bank ügyvezető igazgatója Berger Károly szabómester, kinek egyénisége és munkássága garancia az új intézmény megfelelő ügyvezetésére.

Speciális városi és utikabátok, külföldi la. nappaborkabátok, őszi trenchcoatok

Ia. teveször béléssel.

NEUMANN M.
CLUJ, FÖTÉR 14. FÉRFI-ÉS FIURUHAÁRUHÁZ

Arupiac

Gabona és Termény

A politikai bizonytalanság nagyon érezhető a gabona és terménypiacon is. A vételkedv teljesen ellanyhult, a fedezések csak a legminimálisabbra redukálódtak, miután a valuta nobilitásához még a kormánykrízis is hozzájárult. A kereskedő pillanatnyilag nem tudja, hogy mihez tartsa magát, az árut vásárolja-e vagy inkább az eladásokat forszirozza. A valutaingadozás ugyan minimális, azonban a kereskedelem a bizonytalan kölesönnel mindig a rosszabb lehetőségekre számít és így még a külföldi export is teljesen ellanyhult. Ha a politikai helyzet tisztázódik és az új kormány a valutastabilizációt alapvető pontjává veszi programjába, úgy az export lassanként ismét fölélnkül és egyes terményekben a kereslet legalább azt a pontot fogja elérni, amelyet az őszi szezon kezdetén tartott.

Buzában még mindig igen nagyok a készletek, míg a kereslet teljesen ellanyhult. Bánáti buza 700—710 lej ab feladóállomás, míg Erdélyben a buza ára 710—720 lej között mozog. A készletek azonban a belföldön alig találhatnak vevőre.

Rozs: igen gyenge kereslettel szemben a vételkedv teljesen megcsappant. Érmelléki rozsért 600 lejt fizetnek.

Tengeri: az új tengeri silány, nedves volta miatt nagy baisse állott be, új tengeriért 560—570 lejt adnak, míg a vegyes, vagy ótengeriért 800—850 lejt fizetnek.

Zab: Irányzata tartott ab feladó-

állomás 600—620 lej métermázsánként.

Árpa: Egészen ellanyhuló irányzat mellett feladóállomáson 600 lejt kapható.

Bab: A múlt heti szilárdulás után a bab árban is esőkenés mutatkozik, mert a külföld nem keresi olyan élénken, mint az előző hetekben. A belföldön található mennyiségek egyrésze még mindig exportra vár, miután főképp Németország tartozkodik a vételtől. Az előző heti 22 lejes árral szemben ma már 19.20 lejt ajánlanak babot.

Lencse: A kereslet lencsében teljesen minimális 26—27 lejt kapható.

Korpa: Lanya, üzlettelen.

Liszt: A temesvári malmoknál 30/70-es beosztásban január, februári szállításra 100 ezer lej vagononként.

Lucernában, lóherében a kereslet gyenge, lucerna 32 lejt, lóhere 38 lejt kapható. Külföldön a lóhere ára 26 dollár.

Vaspiac

A romániai vaspiac a nemzetközi új áralakulásokra való tekintettel erős szilárdulás állott be. Tekintettel arra a körülményre, hogy a németországi vasgyárak nagy munkástömegeket bocsátottak el, ezen oknál fogva nagymértékben csökkent a termelésük és természetesen ezáltal a cseh-szlovák vasművek még fokozottabb mértékben termelnek, úgy hogy ezeknek a termelési stókjuk cea 30—40 százalékkal emelkedett, az árakban már egy szilárdu-

lasi folyamat állott be. Minthogy a nemzetközi vasiparnak a helyzete erősen befolyásolja egyrészt a mi vasiparunknak az árait, másrészt pedig mivel a cseh-szlovák gyáraknak termelészserüi piaca Románia, ahol a cseh gyárak nagy kvantumokat helyeznek el, ennek csak természetes következménye az, hogy az árak Romániában is erősen szilárdultak. Ennek következménye az, hogy például a romániai vasművek a Titan-Calan-Nadrag folyó évi november elsejével felemelte az abronesvas árait még pedig annyira, hogy az eddigi teljes árak ezentul alapárakul szolgálnak, amelyekhez az alant közölt felárakat léptették életbe!

Szélesség mm-ben	Hossz mm-ben				
	6 alul 2.75- 1g	2.75 alul 2-ig	2 alul 1.5- 1g	1.5 alul 1.25- 1g	1.25 alul 1-ig
15	2.60	2.50	2.75	2.75	2.75
20	0.75	0.75	1.—	1.—	1.25
25	—	—	—	0.25	0.70
30-35-40 45	—	—	—	0.25	0.50
50-55	—	—	—	0.25	—
60-65-70	—	—	0.50	—	—
75-80-85 90-100	—	0.50	—	—	—

A többi vasárak árai a következők: rudvas 11.75 lej per kilogramm, abronesvas alapára 13 lej, horgonyzott lemez 18-as nadragi 26 lej, 20-as 27.50 lej. A többi vasárak változatlanok.

A Deutschösterreichische Wirtschaftsverband für den Viehverkehr piaci jelentése

A Deutschösterreichische Wirtschaftsverband für den Viehverkehr A. G. a november 6-án megtartott st.-marxi vásárról a következő jelentést adta ki:

A vásárra felhajtottak összesen 5854 darab zsirsértést és 11.600 darab husserlest. Származási helyek szerint a felhajtott mennyiség a következőképpen oszlott meg: Ausztriából 38 husserlest, Magyarországról 1504 darab zsirsértést, Lengyelországból 9867 husserlest, Romániából 1251 zsirsértést és 1095 husserlest, Jugoszláviából 3099 zsirsértést és 600 darab husserlest. Zsirsértésekben a vásár közepes volt, míg husserlesben élénk. Az árak a következőképpen alakultak: Prima zsirsértés 2'25—2'35, öreg zsirsértés 2—2'15, szedtsértés 2'230, angol keresztelésű zsirsértés 2'10—2'35 és husserlest 1'70—2'25 silling különként élősulban.

Un sindicat al comercianților aradeni

Asociația comercianților din Arad a hotărât organizarea unui sindicat pentru vânzarea în rate a mărfurilor. Sindicatul în modul cum va fi organizat la Arad, lucrează de ani de zile în Germania. Membrii sindicatului sunt comercianții din localitate, cari sunt obligați să vândă mărfuri în rate pe prețul original.

Pentru suma creditată garantează patronul cumpărătorului care va plăti și ratele stipulate la cassa sindicatului, scuzând sumele din leafa angajaților. Răspunderea patronului încetează însă față de sindicat în momentul eşirei funcționarului din serviciu. În caz când cumpărătorul nu poate să plătească ratele, pagubele vor fi suferite de către sindicat. Asociația comercianților din Arad crede astfel să elimine comercianții ambulanți cari vând mărfuri cu 50—80 la sută mai scump pe rate, decât prețurile obișnuite.

ASTRA

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S.A.

Capital Social Lei 420,000.000 deplin vărsat.

UZINELE IN ARAD

Vagoane de persoane, de lux și de marfă.

Vagoane cisterne pentru petrol, benzină, uleiuri, alcool, acid sulfuric, etc.

Vagoane pentru căi ferate industriale, forestiere, miniere, Decauville, etc.

Rezervoare pentru petrol, benzină, apă, etc., de orice formă și capacitate.

Cazane de aburi de înaltă presiune, cazane

„Cornwall“, „Tischbein“, „Dürr-Mödling“, etc.

Construcțiuni de fier, stâlpi și suporturi nituiți. Poduri și construcțiuni statice.

Piese de forță de orice fel.

Piese turnate din fontă și bronz.

Arcuri de suspensiune pentru locomotive, vagoane și automobile, precum și arcuri de tot felul.

Instalațiuni și Unelte pentru industria petroliferă.

Butoaie din tablă neagră sau galvanizată, în diferite dimensiuni, pentru transportul produselor petrolifere, a uleiurilor, spiritului, etc.

Pentru oferte a se adresa Direcțiunei Uzinelor, Arad.

Az erzsébetvárosi Banca Cooperativa beolvadt a Nagyszebeni Általános Takarékpénztárba

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár október 31.-én rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen ratifikálták az erzsébetvárosi Banca Cooperativának a pénztárral való fúzióját.

A fúzió következtében szükségessé vált a pénztárral igazgatóságának átszervezése is, amelyet a következőképpen eszközöltek: az igazgatóságba bevásárolták az elhunyt dr. Bilz Gyula helyett Konnerthet, a Szász Gazdasági Egylet igazgatóját, valamint dr. Schnell Károly brassói polgármestert, Depner Róbertet, a brassói porcelángyár igazgatóját, Schreiber Vilmost, a brassói kereskedelmi és iparkamara elnökét, dr. Hedrich János medgyesi országgyűlési képviselőt, Rideli Viktort, a medgyesi gimnázium igazgatóját, Rosenauer Herman gyárost és dr. Konnerth Arthur beszercei igazgatót, továbbá Onghert Mihályt és Jikéli medgyesi gimnáziumi igazgatót.

A fúzió következtében

a Hermannstädter Allgemeine Sparkassa alaptőkéje 150 millió lejre emelkedett.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár alvatta a Banca Cooperativa összes aktívait és passzívait és a fúzió következtében

saját tőkéinek összege 210 millió lejre emelkedett.

A nagyszebeni Általános Takarékpénztárnak 800 millió lei bététje van és így Erdély egyik leg hatalmasabb és legtőkeerősebb pénztáratéte.

A közgyűlésen Hans Otto Roth, rámutatott arra a fontos feladatra és szerepre, amelyet a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár a szászok gazdasági és pénzügyi életében betölt.

Industrii avantajate

Comisiunea industrială a emis următoarele avize cu privire la chestiunile la ordinea zilei:

Asupra cererei dlor Iacob și Iosef Peretz din com. Lujeni, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru un generator.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei S. A. R. „Dâmbovița” pentru fabricarea cimentului, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru 1 motor cu motortype 2/2 S, inclusiv unelte.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei fabricii de uleiuri vegetale Carol F. Ehrlich, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru 352 kgr. pânză de prese din păr de cămilă.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei S. A. R. Lupeni prin care solicită:

1. a se aplica industriei carbonifere același regim pentru funii de sârmă ca și industriei petrolifere.

Comisia Industrială avizează favorabil.

2. scutirea de taxe vamale pentru curea balotă.

Comisia Industrială avizează defavorabil.

Asupra cererei Uzinelor din Comșa Mică și Cujir, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru fer balot în colaci pentru fabricarea tuburilor sudate.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Fabricii de Vagoane Unio, Satu-Mare, prin care solicită scutirea pentru 519.70 mtr. velour de lână raiat.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Soc. Astra, Arad, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru 1 transformator electric bifazic împreună cu toate accesoriile.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Frații Schia prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru 9755 kgr. ferrosilicium.

Comisia industrială avizează defavorabil.

Asupra cererei Uzinelor din Comșa Mică și Cujir, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru 7 buc. papăslă și tulmenți și 1 inel de conducere.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Soc. generală de gaz și electricitate, prin care solicită scutirea de taxe vamale pentru stâlpi pe oțel pentru luminat public.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Aviz

Directiunea Fabricii de Bere Timișoreană S. A. ne comunică următoarele:

In ultimul timp s'au lansat versiuni, pe cari „Uj Kelet” în numărul dela 1 Novembrie a. c. le-a înregistrat, în sensul, că Fabrica de Bere Timișoreană s'ar pregăti să se r'tragă de pe pietele din Cluj și Jur. Versiunile aceste sunt tendențioase și neverosimile, încât ne simțim nevoiți să declarăm categoric, că nici acum și nici mai târziu nu intenționăm să ne retragem nici din Cluj și Jur, în special pentru că produsele noastre excelente, în scurt timp au devenit atât de favorizate și căutate, încât chiar dacă am vrea, nu ne-am putea retrage.

Intrucât în viitor vom mai întâmpina versiuni de aceste neverosimile și tendențioase, vom intenta acțiuni de despăgubire contra răspânditorilor și autorilor acestor svonuri.

Fabrica de Bere Timișoreană S. A.

A ministertanács szelekcionált vetőmagvak beszerzésére adott engedélyt

A Monitorul Oficialban megjelent a ministertanácsnak azon rendelete, mely szerint a brailai gazdasági kamarát felhatalmazza a Banca Generala a Târii Românești útján 16 százalékos és a bukaresti Creditul Rural-on keresz-

tül 12 százalékos 3 és félmillió lej kölcsön felvételére. Ezen összeg egészében tisztított vetőmagvak beszerzésére lenne fordítandó és az ezen összegből bevásárolt tisztított vetőmagvakat a kamara területén lévő mezőgazdák között osztanák szét, míg a kölcsönt a folyó évi költségvetés jövedelméből fedeznék.

A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár tőkeemelése

A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár 1927. évi rendes közgyűlésén elhatározta a 12 millió részvénytőkének 30 millió lejre leendő felemelését és ennek mikénti keresztülvitelét az igazgatóságra bízta. Az Economica Speciala ezen tőkeemelést engedélyezvén, az intézet igazgatósága 15,000 darab 400 lej n. é. új részvény kibocsátási ár mellett. Az új részvények elővételi jogának gyakorlására kitűzött határidő most, október 31-ével járt le, E tranzakcióval az intézet részvénytőkéje 18 millió lejre emelkedett.

HIREK

A dunai kikötők egymásközti harcának megszüntetése. A dunai forgalom kérdésén Prágában a vasutügyi miniszterium épületében szerdán ankétet hívnak egybe, amelyen a bratislavai és a bécsi kikötők közötti konkurens-harc megszüntetése iránt fognak tanácskozásokat folytatni. Az ankétion terv szerint formulát akarnak kidolgozni, amely megállapítja a jövőben, hogy milyen áruk kerüljenek átrakásra Bratislavában és melyek a bécsi kikötőben.

A német autóbilok importkontingense is megtelt. Prágából jelentik: A németországi autóbilgyárak szerződéses értelmében évenként 4180 darab autóbil exportálhatnak Csehszlovákiába. Most már ez a szám is megtelt, épügy megtelt az amerikai kontingens is. Ezzel szemben a francia kontingens, amely szerint 800 kocsit importálható Csehszlovákiába, ötszáznegyvenre esett ép úgy az olaszországi importált autóbilok száma is.

A cseh postai csekkforgalom augusztusban. Prágából jelentik: A postacekkhivatal augusztus hónapban 6.305 millió készpénz és 12.654 millió készpénzen kívüli forgalmat mutat ki. Az összforgalom tehát közel 19 milliárdot tett ki. A betétek augusztus hónapban körülbelül 9 és f 1 milliárd koronát, a kifizetések pedig mintegy 2 és fél milliárdot tettek ki készpénzben és körülbelül 7 milliárdot az átutalási forgalomban.

Fióktintézetet nyit Sepsiszentgyörgyön a Brassói Áruforgalmi Bank Rt. A Brassói Áruforgalmi Bank Rt., amely az utóbbi időben hatalmas fejlődésen ment keresztül, e hó végén nyitja meg sepsiszentgyörgyi fióktintézetét, amely további állomása annak a kiterjedt üzletpolitikának, amelyet az Áruforgalmi Bank fiókhálózatának kiépítésével folytat.

Egy máramaroszigeti pénztézet szanalása. A Máramaroszigeti Takaré és Hitelbank legutóbbi rendkívüli közgyűlésén a pénztézet alaptőkéjének leszállítását és 3 millió leire való újrafelemelését határozták el.

Tőkeemelése a Helikon bányai nyomda Rt.-nél. A Helikon Bányai Nyomda Rt. részvénytőkéjét 3 millióról 8 millió leire emelte fel. A tőkeszaporítás az üzem fejlesztésének és az ezzel kapcsolatban növekvő forgalom alimentálásának jegyében történt. A Helikon, mely ma már két Ofset-géppel dol-

gozik, teljesen el van látva munkával, még pedig nemcsak a Bányából és Erdélyből, hanem az ókirályságból is egyre fokozódó mértékben foglalkoztatják.

Nagy fenyőgömbfaszükséglet Magyarországon. Budapestről jelentik: Az utóbbi időben a faárak, specialisan a tűzifaárak jelentős emelkedést mutatnak. A hiány különösen fenyőgömbfában, amelyhez hónapok óta a legnagyobb nehézségek árán tudnak csak jutni a magyar importőrök, igen nagy. Elsősorban a romániai import lett nehezebb, miután a román kormány tudatára jött annak, hogy a kitermelési tervnél nagyobb mennyiségű faanyagot termeltek ki a kitermelést korlátozta. Emiatt is gömbfában, amely már az utóbbi 50 százalékkal emelkedett, további emelkedő tendenciát lehet várni. Szakkörökben az a vélemény, hogy a fenyőgömbfa ára további 25 százalékkal fog emelkedni, miután saját termelését teljesen felemészti a nagy építési aktivitás.

A Pozsonyi Kábel 1000 koronára bélyegzi fel a részvényértékét. November 6-án tartotta a Pozsonyi Kábelgyár R.-T. rendkívüli közgyűlést, amelyen a felértékezési mérleg kepezte a napirend tárgyát. A felértékezési mérleg szerint a Pozsonyi Kábelgyár R.-T. 35 millió korona felértékezési felesleget mutat ki, amelyből 22.5 millió koronát a részvénytőke felemelésére fordítanak, amelyet így 15 millió koronáról 37.5 millió koronára emelte. A tőkeemelése a részvények felülbélyegzésével fog történni, tehát az eddig 400 korona névértékű részvényt 1000 koronára fogják felülbélyegezni. A fennmaradó 12.5 millió koronát a felértékelési tartalékok javára fogják írni. Tőzsdei hírek szerint a Pozsonyi Kábelgyár R.-T. 8 koronás osztalékát — állítólag — 100 koronára felemelte.

A budapesti magyar-szlovák bank likvidál. Budapestről jelentik: A Bratislavai Leszámitoló és Közgazdasági Bank budapesti alapítása a Magyar Szlovák Bank likvidálását határozta el. A bank 96.000 pengő részvénytőkével rendelkezik. A részvényeket annak idején 250:1 arányában hozták össze.

Mennyi sztrájk és munkáskizárás volt szeptemberben. Prágából jelentik: Az állami statisztikai hivatal jelentése szerint ez év szeptemberében 35 sztrájk volt Csehszlovákiában. A vállalatoknál, ahol sztrájk tört ki, 21.865 munkás dolgozott, akik közül 5.613 vett részt a sztrájkokban. A sztrájkok következtében szeptember hónapban összesen 35.597 munkóra vesztett el, a sztrájkoló munkások pedig körülbelül 1 millió koronát kitevő bért veszítettek el. Munkáskizárás szeptember hónapban két ízben fordult elő.

Továbbra is gyenge a csehszlovákiai börüzlet. Prágából jelentik: A „Häute és Leder” szaklap szerint a csehszlovákiai börüzlet jelenleg ugyszólván teljesen elnémult. A börpiac stagnálása, amely az utóbbi időben az állati börpiacra is visszatartó befolyást gyakorol, az állati börárak esése folytán megerősödött, úgyhogy minden irányban tartózkodás tapasztalható azon a téren is, ahol azelőtt jelentős szűkséglet volt észlelhető. Az árak ilyen körülmények között lassanként változnak, amely változás azonban nem mutat föl egységes formát, hanem az egyes véleményétől s a készletek mindenkori állásától függ. Egyes gyárakban kisebb árengedményeket tesznek.

Olvassa a „Lemnul“-t

A Deutsche-Bank rohama a Steaua Româna részvénymajoritásáért

Sem a román kormány, sem a főrésztvényesek nem adják el Steaua-részvényeiket

Rendkívül érdekes és egész Európa olajpiacára nézve nagyjelentőségű híreket kolportálnak arról, hogy a leghatalmasabb román olajvállalat

a Steaua Româna részvénytöbbségét a német bankok akarják megszerezni

és az ebbeli törekvésük valószínűleg sikerrel is fog járni. A híradások ugyanis abból indulnak ki, hogy a román kormány a leisztabilizációval és a nagy román kölesönnel kapcsolatban

összevásárolja a román Steaua-részvényesektől, tehát a román bankoktól a Steaua-részvényeket és azokat a német bankoknak adja el.

Tekintettel arra, hogy a román bankok csaknem negyvenszázalékát bírják a Steaua Româna részvényeinek, a német bankkonzorcium már ezáltal is a részvénybirtokok egy jelentékeny százalékához jutna. A német bankok azonban a híradások szerint a részvénytöbbséget szeretnék megszerezni és ezáltal teljesen szabadkezet nyerni a Steaua Româna vezetésében. Tekintettel arra, hogy a részvényeknek 51 százalékát a Steaua Francaise és az Angol Persian, illetve az ennek kebelébe tartozó Steaua Româna British Ltd. bírják,

a német bankoknak francia és angol orientációra is szükségük van,

ha a majorizálást sikeresen végrehajthatják. Az, hogy a Steaua Francaise kiengedné kezéből a Steaua Româna részvényeket, nem valószínű, de a német lapok lehetségesnek, sőt indokoltnak tartják, hogy az Anglo Persian hajlandó segédkezet nyújtani a német bankok majorizálási akciójához, annyival inkább, miután

az Anglo Persiannak elsőrangú német összeköttetései vannak azon a réven, hogy a Deutsche Petroleum A.-G.-val együtt patronizálja a Dea Kőolajvállalatot.

A német lapok még megjegyzik, hogy ezek a tárgyalások rendkívül előrehaladott stádiumban vannak és teljes sikerrel kecsegtetnek.

A Steaua Româna igazgatóságához közelálló beavatott körök véleménye az érdekes ügyben a következőképpen hangzik:

— Azok a híradások, melyek a német sajtóban megjelentek, ha nem is teljesen alaptalanok, de mindenesetre annyira elfogultak és annyira nélkülözik a viszonyok alapos ismeretét, hogy e hírek által a folyamatban lévő ügyekről nem lehet tiszta képet nyerni.

— Tény az, hogy a német bankok élükön a Deutsche Bankkal, szeretnék visszahódítani a Steauánál régebben birt, de azóta már eladott érdekeltségüket.

Tény az, hogy voltak folyamatban tárgyalások úgy a román állammal, mint a román bankokkal, ezek azonban korántsem végződtek olyan kedvező eredménnyel, mint azt a német sajtó elhitetni szeretné. Se az állam-

nak, se a bankoknak nincsen okuk arra, hogy a jól prosperáló Steauában birt pozíciójukról lemondjanak. Az a híresztelés, hogy

a román kormánynak a külföldi kölcsön felvételéhez és a lej stabilizációhoz van szüksége a német bankok jóakarására, teljesen légből kapott dolog.

Ezt legfeljebb a Deutsche Bank majorizálási tervet lanszirozó német sajtó szeretné elhitetni az európai közvéleménnyel, hogy

ezáltal is morális pressziót gyakorolhasson az érdekelt Steaua részvényekre.

Mare abundența de fructe în Maramureș

**Un mare debușeu favorabil
în Germania și Cehoslovacia**

În România anul acesta a fost o recoltă destul de abundentă de fructe, în unele regiuni. Una dintre aceste regiuni este și cea maramureșeană, unde în sezonul acesta a fost mai mare recoltă de fructe, decât anul trecut și în special anii precedenți.

În special mere ionatan, parmen și batule au fost mai în abundență în Maramureș.

Stocul cules de mere de soi se evaluează la 300 vagoane.

Aceste produse acuma se vând foarte ieftin de către producții, cari au nevoie de bani.

Piața română a rămas în expectativă în urma nouilor schimbări continuându-se exclusiv speculațiile de bursă

Comercianții, industriașii, agricultorii și în genere toată populația suferă în urma politiceii financiare ce s'a practicat până acuma în privința reescompturilor, în urma căreia

băncile nefavorizate au suferit enorme pierderi,

fiindcă nu erau în stare să acorde creditele, ce li-se cereau, neavând reescompturi suficiente.

O mulțime de bănci, neprimind reescompturi, erau nevoite să se împrumute mai scump, dela alte bănci mai favorizate

ca să-și poată continua afacerile și să nu fie sortite, prin neputință de activitate, la lichidare completă sau parțială. Insolvențele tot din acest motiv s'au ivit la unele bănci, cari, neprimind reescompturi dela Banca Națională, erau nevoite să se împrumute mai scump dela alte bănci, pentru a-și asigura continuitatea afacerilor și astfel

aceste credite erau nevoite să le plăseze mai scump, decât băncile favorizate.

Activitatea mai semnificativă, cu

— Epp olyan valószínűtlen, hogy az Anglo Persian megváljon Steaua-részvényeitől. Az Anglo Persiannak éppoly kevésbé van oka a német orientáció irányát követni, mint a Steaua Francaisenek. Ez valószínűleg szintén nem egyéb, mint a Deutsche Bank részéről irányított sajtóakció, miután kétségtelen, hogy

a Deutsche Banknak nem csekély érdeke fűződik ahhoz, hogy a rendkívül sánssokkal dolgozó Steaua Româna vezetésében hatalmi szót kapjon.

— Általában megállapítható, hogy a Steaua Româna vezetésében és részvénybirtoklásában a közeljövőben semminemű változás nem várható, bármily szívósan és erőszakosan rohamozzák meg a „D” bankok a Steaua Româna-t, ez egyszer valószínűleg dolguk végezetlenül lesznek kénytelenek visszavonulni.

Un kgr. de mere de soi abia costă 15 lei.

Debușeul fructelor române în trecut era în Cehoslovacia, Germania și Austria, cari cumpărau mari stocuri. Cu toate că taxele vamale sunt prea urcate, aceste țări continuă să caute produsele române, încât exportul este foarte favorabil pentru aceste țări.

O dovadă a rentabilității exportului fructelor române ni-o dă și evenimentul, că

s'a inițiat înființarea unor cooperative pentru valorizarea fructelor nu numai din Maramureș, dar și din întreaga Românie.

toate nizuințele aceste și cu toate necesitățile de credit și tranzacții, nu se prea înregistrează nu numai din cauza crizei de numerar, ci mai mult din cauza schimbărilor, în cari

împrumutul de stabilizare a devenit problematic,

cel puțin pentru un anumit timp. Dar în urma acestor evenimente critice, chiar și statul a înregistrat deficite, în special la venitele vamale, cari au scăzut în urma paralizării producției și deci a exportului, dar mai mult în urma urcării exagerate a taxelor vamale și impozitelor ireale. Statul are nevoie de contribuabili reali, cari deși puțini, sunt siguri și mulți. Prin stabilire de sarcini ireale se reduce numărul contribuabililor și astfel se nimicește existența, cari ar putea într'un caz de sarcini reale, să sporească venitele statului. În consecință statul trebuie să aibă în vedere devisa:

contribuabili mulți cu sarcini suportabile, deci reale și nu contribuabili puțini cu sarcini neachitabile,

deci peste puțină de achitare, fiindcă

reducerea numărului contribuabililor însemnează totodată și reducerea posibilităților de trai și decide existența necesară pentru obște și deci pentru țară.

Comerțul țării este ruinat prin criza generală de nevânzare,

deci de inactivitate. În consecință și industria suferă, pe când agricultura a avut de suferit cel mai mare inconvenient:

seceta nimicitoare de recolte.

Toate ramurile de activitate sunt paralizate: industria, comerțul și toate tranzacțiile financiare, pe când numai la bursă continuă unele operații, dar și aceste speculative și numai pentru exploatarea nesiguranței, adică a duratei de schimbări, respective impulsului de schimbări. Dar și aceste evenimente sunt momentane și se speră că se vor schimba.

Toate aceste simptome se consideră ca o rezultantă a diverselor evenimente, cu cari se speră să treacă și

piața să iasă din expectativă

pentru a primi caracterul real, pe care-l merită și pe care are menirea să-l aibă în cazuri normale. În consecință după atâta sbucium, numai la consolidare putem trece: mai rău nu mai poate să fie, fiindcă e destul de rău, dar mai bine, în tot cazul, trebuie să fie, pentru că orice acțiune își are reacțiunea și orice reacțiune își are sfârșitul, ea și orice pe pământ.

Novembar 10-én lesz az Ofa közgyűlése

Az Ofa Holzindustrie A. G. Genf f. évi november 10-én tartja ezidei rendes közgyűlését Genfben. Azok a részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, részvényeiket legkésőbb f. évi november 6-ig a kövekező helyeken helyezhetik letébe: Budapesten az Országos Fatermelő Rt.-nál, Budapest V., Zoltán-ucca 16., Krausz Simon bankháznál, V. Nádor-ucca 21. és a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál, V., Deák Ferenc-ucca 7., Wienben, Oest. Kreditanstalt f. Handel & Gewerbe és Niederoesterreichische Escomptgesellschaft, Berlinben, Hardy & Co. G. m. b. H., Zürichben, Comptoir d'Escompte de Geneve és Blankart & Cie. és Genfben: Comptoir d'Escompte de Geneve intézetnél.

A Generali érdekeltségének közgyűlése

A Középeurópai Biztosító, a Magyar Jég és a Minerva november 9-én tartják évi közgyűléseiket

A Generali érdekkörébe tartozó biztosítóintézetek közül a Középeurópai Biztosító Rt. november 9-én tartja rendes évi közgyűlését Budapesten. A közgyűlésen új igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat fognak választani és elgadják az 1927. évi közgyűlését a Magyar Jég- és Viszontbiztosító Rt., továbbá a Minerva Általános Biztosító Társaság.

Nagyváradai szerkesztőségünk:

Ötvös Béla

Oradea-Mare, Str. Oltenia (volt Csengeri ucca) 6.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNACFabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„MIRA“ légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

„CARMEN“FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajánlja női luxus, trotteur és gyermekecipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányú szerelési és

magasfeszültségű anyagok. Mű-

szerek: Hartmann & Braun.

Szénkefék: Sächsische Dina-

mobürstenfabrik. Motorok!

Bayerische Motorenwerke

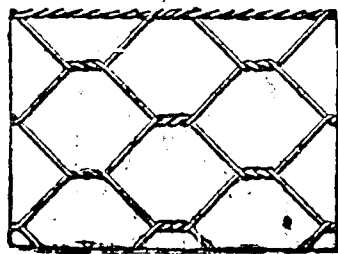
Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgőncím: RELAIS

Industria Textilă
Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din ArdealErdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Többször csavart

horganyozott
sodronykerítésnégyféle luckbőségben, külön-
böző drótvastagságban szállít bár-
milyen mennyiségben, valamint
tűskeshuzal sodronyszöveteket,
vas- és rézbutorokat, sodrony-
ágybetéteket legolcsóbb árban

Pásztori és Hettmann

Erdély legnagyobb vas- és réz-
butorgyára BRĂȘOV. Gyár:
Hátsó-u. 66. Telefon: 481. Rak-
tár: Kórház-u. 32. Telefon: 48**„VICTORIA“**PRIMA FABRICA ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI SIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYAR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

sireturi pentru
ghete, trese, sireturi de
lama goufrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsőrangú kivitelben

:: Telegram: Pasmanteria Victoria ::

**Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.**

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Déz, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőkéi 85 millió lej

Minden bankügy-

letet legelő-

nyösebben

végez.

Engedélyezett

devizahely.

Áruraktárai

a vasut

mellett

Betéteket

elfogad!

Affiliat Intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérvári Gaz-
dasági Bank és Takarékp.
Rt. Nagyvened, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyváradhelyen és
Sz.-Keresztúron, Szászré-
genyi Takarékpénztár Rt.
Rt. Szászrégenben és Nép-
bank Rt. Biharygyőző Szamosúj-
vári Hitelbank Rt. Szamosújváron.**„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”**

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

—: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

Iară pe un an . . .	{	Pentru particulari, comercianți și industriași	1000 lei	Jumătate an	{	600 lei
		Pentru bănci și instituțiuni financiare	2000 lei			1200 lei
Belföldön egész évre	{	Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak	1000 lei	Félévre . . .	{	600 lei
		Bankoknak és pénzintézeteknek	2000 lei			1200 lei
		Pentru străinătate	1500 lei.			
		Külföldre				

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina I. a. cm ²	}	20 lei
Cimlapon I. oldalon cm ² -ként		
In text	}	15 lei
Szövegoldalon		
Un sir garmond	}	80 lei
Egy garmond sor		

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrica

„TACĂMUL” din
CLUJ.

Fineță de 800!

Pabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători.
„Tacămul” fabrică de argintării. Cluj.
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a
Keleti Újság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERT ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapesten

a legkellemebb otthont nyújtja a legelőnyö-
sebb feltételek mellett a keleti pályaudvar ér-
kezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Külön házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét
egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigoruan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk száll-
jon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.

Telefon: 440, 347.

Sârmă lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârmă arsă,
sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuietoare
de saci, arcuri de mobile, agrape, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tuskéhuzal, acélhuzal, vashuzal, reze-
zett, vashuzal horganyzott, szög minden méretben, zsákkötöző
drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht
blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht,
Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrăla — Központ — Zentrale

CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Sucursale—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—
Ditrő, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszereada,
Sănmartin-Ciuc—Csikszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely,
Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. —: Expozituri—Kiren-
deltségek: Câmpia-Turzii—Arahyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița-
Románă—Maroshévíz.

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámitol: VÁLTÓKAT

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bár-
mely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvi-
seletét bírja a „Gazdák” Altalános Biztosító
Részvénytárs.-nak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvar, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkéi 36 millió lei

36

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.